

hurá, muzeum!

3|2018

Osmičky
v dějinách
Jičína

2

Pravěké
nálezy
z Vitiněvsi

4

Osobnost
RNDr. Karel
Samšiňák

5

Stalo se
před 100 lety
léto 1918

6

Biograf
Český ráj

7

VÝSTAVA Konírna imaginární

Od dubna je možné v jičínském muzeu navštívit interaktivní výstavu Konírna imaginární – výstava k vidění, hraní a objevování aneb ustájené umění nevcválaných umělců, která na několik měsíců zabydlela prostor bývalé Valdštejnovy konírny nepřeborným množstvím příběhů zakletých v divadelních dekoracích, loutkách, nápaditých předmětech a hrách.

Návštěvníky všeho věku výstava pozve na výpravu do nitra tvůrčí fantazie, kde dospělí na chvíli hravě zapomenou, kolik je jim let a děti přestanou závidět rodičům, že už jsou dospělí.

Koordinátorem výstavy je Matěj Forman, který se kromě Divadla bratří Formanů začal realizovat i na poli výstavním. Na vzniku výstavy se podílelo velké množství výtvarníků jako například – Tereza Komárková, Martin a Renata Lhotákoví, Pavel Macek, Irena Vodáková, Jana Paulová, Andrea a Josef Sodomkovi, Barka Zichová, Tereza Vostradovská, Veronika Podzimková, Kamila Spěváková, Barbel Hagge. Jičínská výstava Konírna imaginární není jejich prvním počinem na výstavním poli, ale od předchozích se liší tím, že je přímo adaptovaná do prostoru Valdštejnovy konírny a v něm je jedinečná. Pro jičínskou instalaci v konírně se hlavním tématem stal právě kůň.

Výstava je k vidění i ke hraní v zámecké galerii do 16. září 2018.

VÝSTAVA Od Marie Terezie po dnešek. Školní vysvědčení v proměnách času a Hurá do školy s Marií Terezií

Další výstava, kterou o letních měsících můžete v našem muzeu navštívit, představí nejzajímavější vysvědčení od dob vydání Všeobecného školního řádu v roce 1774 iniciovaného Marií Terezií. Druhá část výstavy pak připomene třisetleté výročí narození Marie Terezie, která se zasadila o řadu reforem, které ovlivnily další směřování rakousko-uherské monarchie k moderní společnosti.

Návštěvníci se budou moci seznámit s podobou vysvědčení od 18. století až téměř po současnost, z nichž dvě nejstarší jsou vysvědčení učitele Václava Peršika vydaná Normální školou v Praze a Vzornou hlavní školou U sv. Jindřicha v Praze dne 28. listopadu 1776. Obě vysvědčení jsou nejstaršími známými vysvědčeními v České republice a pocházejí ze sbírek Národního

pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského. Výstava mapuje podobu vysvědčení na celém území někdejšího Československa, tedy i z území Slovenska a Podkarpatské Rusi. Ke zhlédnutí budou také vysvědčení řady českých osobností.

Dvě výstavy, které se v jičínském muzeu spojily v jednu, připravilo Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze. Autorkou výstavy s názvem Od Marie Terezie po dnešek – Školní vysvědčení v proměnách času je Mgr. Jana Bartošová, autorkou výstavy Hurá do školy s Marií Terezií pak Mgr. Magdaléna Šustová.

Výstavu můžete navštívit od 15. června do 23. září 2018 ve výstavní chodbě muzea.

„Přeložení“ rakouských orlů na „kandelábr“, Velké (Valdštejnovo) náměstí, říjen 1918 (Sbírka RMaG v Jičíně).

VÝSTAVA Osmičky v dějinách Jičína

Podzimní výstava jičínského muzea s názvem Osmičky v dějinách Jičína je další v řadě muzejních prezentací, která se snaží na základě zpracování archivních materiálů (SOKA Jičín, SOA Zámorsk, ABS Praha, Archiv ministerstva vnitra apod.) představit události spojené s přelomovými roky 1918, 1938, 1948 a 1968. Tematické oddíly svou obrovskou vypovídací hodnotou budou představeny nejen na základě písemných materiálů a unikátních dobových snímků, ale i trojrozměrných předmětů. Výstava přiblíží život města Jičína a jeho obyvatel ve zmíněných letech. Budou vedle sebe prezentovány roky, které na dlouhou dobu změny naši historii.

Na výstavu se můžete přijít podívat od 5. října do 25. listopadu 2018 ve výstavní chodbě muzea.

Tablo abiturientů Vyššího gymnasia v Truhlářské ulici v Praze z roku 1901 (Sbírka Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského).

Vítání záložníků 22. Argonského pluku po jejich návratu z hraničního pásma, 14. 6. 1938 (SOKA Jičín, Archiv města Jičína, Přílohy ke kronice 1938, kart. 190, inv. č. 816).

Události únorových dní v Jičíně (Sbírka RMaG v Jičíně).

Husova ulice v srpnu 1968, foto Josef Knopp (Sbírka RMaG v Jičíně).

Spolek podkrkonošských výtvarníků – průřez tvorbou

Jičínské muzeum Vás zve na první podzimní výstavu do galerie, na které svou tvorbu představí členové Spolku podkrkonošských výtvarníků.

Spolek podkrkonošských výtvarníků existuje bezmála sedmdesát let. Jeho základy položili v roce 1950 učitel výtvarné výchovy Jan Pavlovec, malíř a kreslíř Václav Schuster a tiskař Jan Klouček, když založili Malířský kroužek při Domě osvěty v Nové Pace. V současnosti spolek sdružuje na čtyřicet výtvarníků, nejen z Nové Paky a blízkého okolí, ale i z Benecka, Vrchlabí, Kořenova, Jesenného, Jilemnice, Kandratic, Jičína, Železnice, Červené Třemešné, Police nad Metují, Desné, Prahy, Mladé Boleslavi a Velkého Poříčí.

Členové spolku se schází na společných malováních – pleněrech, ty se konají na různých místech Českého ráje, Jizerských hor, Krkonoš. Společně se rovněž účastní mezinárodních malířských plenérů a někteří členové jezdí na výměnné pleněry do Polska a Ruska.

Pro členy spolku je výtvarná tvorba koníčkem a svá díla vytvářejí ve volném čase. Jejich práce je možné vidět na spolkových výstavách každé dva roky v Nové Pace a také na samostatných výstavách jednotlivých členů.

Ke zpracování svých tvůrčích myšlenek užívají různorodých výtvarných technik. Těšit se tedy můžete na olejomalby, pastely, grafiky a další.

Výstavu můžete navštívit od 28. září do 8. listopadu 2018 v zámecké galerii.

Horalka, Břetislav Kužel, olej na plátně, 80 x 70 cm.

VÝSTAVNÍ CYKLUS Dílo měsíce

Také v letních měsících pokračuje náš výstavní cyklus Dílo měsíce, v němž jičínské muzeum vystavuje vybrané exponáty ze sbírky výtvarného umění. Ke každému z vystavených obrazů se uskuteční komentovaná prohlídka s kurátorkou sbírky Mgr. Janou Schlesingerovou.

Dílo měsíce července

Louis Douzette, Krajina s rybáři, kolem 1880, olej, lepenka, 36 x 30 cm

Německý pozdně romantický krajinář Louis Douzette (1834–1924) na svých obrazech maloval převážně noční výjevy a vysloužil si tak přezdívku Mondschein – Douzette (měsíční svit). Rovněž na našem plátně je zobrazena přímořská krajina zalitá měsíčním světlem.

Komentovaná prohlídka: 10. července 2018 od 17.00 hod.

Dílo měsíce srpna

Vojtěch Sedláček, Žně, 1936, papír, kvaš, 55 x 76 cm

Vojtěch Sedláček (1892–1973) osobitým způsobem zobrazoval všední život venkovských lidí a jejich sepětí s přírodou. Ztvárňoval přírodu v nepřetržitém běhu roku.

Komentovaná prohlídka: 14. srpna 2018 od 17.00 hod.

Dílo měsíce září

Josef Lada, Vodník a netopýři, 1936, papír, akvarel, tempera, 59 x 41 cm

Josef Lada (1887–1957) bezpochyby patří mezi naše nejnámější výtvarníky. V dílech kreslíře, ilustrátora a karikaturisty ožívají vzpomínky na dětství a na rodnou vesnici. Vytvořil na 15 000 ilustrací dětských knih i knih pro dospělé. Za všechny uvedme alespoň Kocoura Mikeše, ilustrace k Drdovým pohádkám a Osudy dobrého vojáka Švejka. Z jeho volné tvorby známe na 550 obrazů, jejichž častým námětem byl právě vodník.

Komentovaná prohlídka: 11. září 2018 od 17.00 hod.

NOVÉ PUBLIKACE

Jičínské muzeum připravuje na podzim vydání dvou publikací. První z nich je katalog k výstavě **Osmičky v dějinách Jičína**, který na základě zpracování archivních materiálů (SOka Jičín, SOA Zámorsk, ABS Praha, Archiv ministerstva vnitra apod.) postihne události spojené s přelomovými roky 1918, 1938, 1948 a 1968. Tematické oddíly s obrovskou vypovídací hodnotou budou představeny nejen na základě písemných materiálů, ale i fotografií. V publikaci budou vedle sebe stát informace k městu Jičínu ve vytyčených letech a ty nejvýznamnější dokumenty a fotografie, budou prezentovány roky, které na dlouhou dobu změnily naši historii.

Druhou publikací je pak katalog nálezu **Hrnčířská pec s keramickou klenbou nalezená v Hořicích**. Nalezená hrnčířská pec, jejíž konstrukce byla tvořena keramickými nádobami zasazenými v mazanici (nádobky vloženy do sebe tak, že hrdlo jedné nádoby nasedalo na dno druhé, tvořily klenební pásy pece) představuje pozoruhodný nálezový celek, který nám podává svědectví o práci hořického hrnčíře na prahu 15. století. Kromě detailního popisu jednotlivých předmětů budou v katalogu shrnuty i poznatky o získávání surovin, technologii výroby a základní představy o vývoji a typech vypalovacích zařízení. Tak bude snad pro čtenáře snazší porozumět a zhodnotit předkládané interpretace prozkoumané hrnčířské pece.

O vydání publikací vás budeme informovat na našich webových stránkách.

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM

Pravěké nálezy z Vitiněvsi

Povinnosti muzejního archeologa přivedou na nejrůznější staveniště v nejrůznějších lokalitách. Hluk stavební techniky, prach a silná doprava v bezprostřední blízkosti archeologických sond střídá klidné prostředí při okraji vesnice s čarokrásným výhledem do krajiny a osvěžujícím vánkem. Posledně popsané prostředí zakusili pracovníci archeologického oddělení jičínského muzea na jaře letošního roku při západním okraji Vitiněvsi. Výkopy pro základové pásy vznikajícího rodinného domu protnul dva sídlištní zahloubené objekty pravěkého stáří a nemotorné rameno bagru vystřídaly motyčky a špachtle našich terénních specialistů. Naštěstí pro stavebníka nedošlo k omezení stavební činnosti a ani ke zvýšení nákladů; v případě staveb rodinných domů jdou totiž veškeré náklady za archeologické výzkumy na vrub muzea.

První zjištěný zahloubený objekt je pozůstatkem po sídlišti z mladší doby kamenné – neolitu. Nálezy získané z výplně objektu patří do mladšího stupně kultury s vypíchanou keramikou (4800–4500 př. Kr.). Kromě typických keramických zlomků nádob zdobených vpichy jsme našli kamenné štípané nástroje, zlomky kamenných broušených nástrojů, hrušky mazanice a zlomky zvířecích kostí. Objekt byl překryt vrstvou obsahující další výlučně pravěké nálezy; ta se nápadně liší od současné ornice, respektive vykazuje podobné vlastnosti jako výplň neolitického objektu. Teprve na tuto vrstvu nasedá ornice, která obsahuje kromě pravěkých předmětů i mladší středověké, novověké a i ty zcela současné.

Druhý zahloubený objekt obsahoval nálezy z mladší doby bronzové. Opět se

jedná o typické sídlištní nálezy zahrnující zlomky keramických nádob, hrušky mazanice, zlomky zvířecích kostí, uhlíky a žárem deformovanou keramiku. Dle některých charakteristických znaků na keramice lze dovodit, že nálezy patří lužické kultuře (cca 1300–1000 př. Kr.). Zahloubený objekt má tvar komolého kužele, tj. úzké hrdlo a stěny rozšiřující se směrem k plochému dnu. Jedná se o tzv. zásobní jámu nebo obilnici určenou ke skladování obilnin.

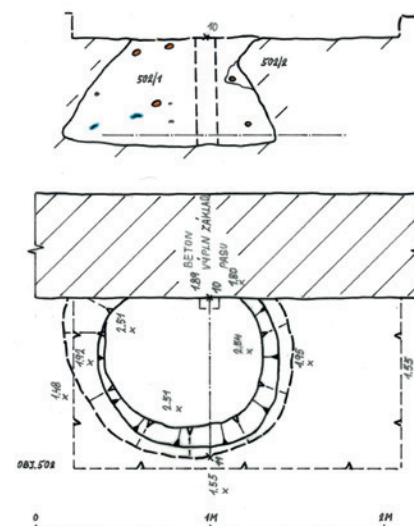
Stěny obilnic bývaly omazané jilem nebo vystlané slámou a samozřejmě s hrdlem pečlivě utěsněným a chráněným před srážkovou vodou. Uskladněné zrno v takovém hermetickém prostředí přemění kyslík na oxid uhličitý, který vytvoří účinnou ochrannou atmosféru bránící plesnivění a nežádoucímu klíčení. Zároveň odradí parazity a dokonce hlodavce, kteří by si se zásobou zrna poradili dřív než případní zloději. Zajímavý je fakt, že klíčivost zrna u takto skladovaného obilí je velice dobrá i po uplynutí více než roku.

V případě naší vitiněveské jámy se nepodařilo prokázat jakoukoli úpravu stěn, a to ať výmazem, výpalem nebo vystýlkou. Mohla sloužit ke skladování jiných potravin, a proto uzavřeme, že její původní funkce byla skladovací; naposledy posloužila k uložení sídlištního odpadu.

Stručně popsaný nálezy není první archeologickou památkou zjištěnou ve Vitiněvsi. Neolitické nálezy v podobě broušených kamenných nástrojů známe z několika lokalit v rámci katastrálního území. Dokonce jde i o hromadné nálezy, tzv. depoty. Sídlištní nálezy kultury s vypíchanou keramikou známe ze zemědělského areálu

v jihovýchodní části vsi. Sídliště pokračuje východním směrem, o čemž svědčí nálezy získané povrchovými sběry z ornice. Nově zjištěná lokalita je od zmíněného zemědělského areálu vzdálena minimálně 400 m. Další nálezy z uvedeného období známe také z polohy zvané „Vyšovatka“. Pozdní dobu kamennou – eneolit zastupuje nálezy kamenného sekeromlatu na zahradě u domu čp. 4. Stalo se tak kolem roku 1965 při budování pařeniště. Mezi významnější nálezy patří objev pohřebiště kultury slezskoplatěnické se 17 žárovými hroby, nalezenými na Malé Straně v letech 1924–1925 (výzkum Ing. J. Bernarda).

Radek Novák

obr. 2: Vitiněves, zásobní jáma lužické kultury – svislý řez a půdorys.

obr. 1: Vitiněves, zahloubený objekt kultury s vypíchanou keramikou překrytý pravěkou kulturní vrstvou. Nález z roku 2018.

obr. 3: Vitiněves, zásobní jáma lužické kultury – pohled shora. Nález z roku 2018.

Ex libris Aloise Ehlemána, Josef Váchal, dřevoryt (Sbírka RMaG v Jičíně).

ZE SBÍREK Sbírka Karla Samšišňáka

V roce 2008 daroval RNDr. Karel Samšišňák jičínskému muzeu své životní dílo představující sbírky exlibris, Pf a drobné grafiky, fotografií, písemností, rejstříků, katalogových hesel a knih. Sbírka knih, která čítá více než 500 svazků odborné literatury a beletrie, převážně regionálních autorů, odráží jeho zájem o Sobotecko, Jičínsko i Český ráj.

Dále se zachovaly desítky materiálů k různým tématům: rodáci Sobotecka, památky, umění, výstřižky, sport, politika apod. Velmi cenné jsou jeho tematicky řazené kartotéky, jedná se o výstřižky jednotlivých článků nebo o jejich citace.

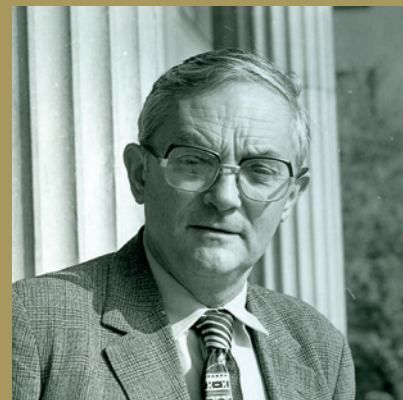
Z fotografií, které se dostaly do sbírky jičínského muzea, je nejcennější soubor velmi vzácných fotografií soboteckého lékárníka PhMr. Jaroslava Macouna, který se narodil 9. srpna 1874 v Sobotce. K jeho zálibám patřilo fotografování, zvládl i obtížnou techniku gumotisku. Velmi vypovídající je i snímek zachycující Karla Samšišňáka ve Stéblově u Pardubic, kam byl zařazen k PTP. V souboru snímků převládají záběry ze Sobotky a okolí, jsou zde zastoupeny fotografie soboteckého náměstí a ulic, Humprechtu, Českého ráje, výstav a slavností na Šolcově statku. Velmi cenný je například soubor fotografií památné Semtínské lípy, která je zde zachycena od počátku 20. století. Nechybí její záběry z 60. a 80. let, snímky z roku 1989, kdy byla zničena třetina stromu i dokumentace jejího definitivního rozlomení v roce 2001. Součástí daru jsou i fotografie z jeho odborné praxe a výzkumů.

OSOBNOST RNDr. Karel Samšišňák (1923–2008)

Před 95 lety, 2. ledna 1923, se v Komenckého, dnešní Jičínské ulici v Sobotce, narodil vědec a galerista, RNDr. Karel Samšišňák. Jeho stejnojmenný otec v něm jistě spatřoval dědice svého skvěle prosperujícího obchodu. Jenže rod Samšišňáků stíhá strašlivá kletba – synové svým otcům přináší jen samá zklamání. Místo co by se činil za pultem krámu, Karel Samšišňák sbíral brouky, četl entomologickou literaturu a již během gymnaziálních studií publikoval odborné přírodovědné články. Otec Samšišňák se po určitou dobu snažil přitáhnout svého zdánlivě nezdárného syna k obchodu, ale brzy poznal marnost svého počínání. Stejně zklamání z dítěte později zažil Dr. K. Samšišňák se svým synem Janem, autorem těchto řádků. Z toho toužil vychovat svého pokračovatele, parazitologa, jenomže syn si za celoživotní poslání vybral letectví. To už je ale jiný příběh.

Život generace Karla Samšišňáka tvrdě poznamenala válka. V roce 1939 se uzavřely české vysoké školy. Když Karel Samšišňák r. 1942 na klasickém gymnáziu v Mladé Boleslavi s výborným prospěchem odmaturoval, celé další 3 roky mu nezbylo než jen snít o vědecké kariéře. Sen se mu splnil až po osvobození roku 1945. Ihned byl přijat k řádnému studiu na Přírodovědeckou fakultu Karlovy univerzity. Silně jej tu ovlivnila velká osobnost parazitologa prof. Otty Jírovce. Pod jeho vedením se Samšišňák namísto mravenců, na něž se do té doby zaměřoval, začal věnovat roztočům. Parazitologickému oboru akarologie, tedy právě nauky o roztočích, posléze zasvětil celou svou výzkumnou kariéru, v níž se vypracoval na vědce světového jména.

Vysokoškolská studia Karel Samšišňák ukončil r. 1949. Jeho diplomová práce byla pro svou vysokou úroveň uznána za práci doktorskou a vyšla v odborném tisku. Šestadvacetiletému absolventovi však nebyly jeho úspěchy nic platné. Nedávno nastolený komunistický režim vzal v potaz podnikatelskou činnost jeho otce a hlavně emigraci Samšišňákovy mladšího bratra Josefa do USA. Proto Karel Samšišňák namísto na špičkovou vědeckou pracoviště, tehdy sídlící v Praze, putoval až do Děčína, aby tu zejména uspořádal biologické sbírky oblastního muzea. Všechno zlé bylo pro něco dobré. Karel Samšišňák se v muzeu rychle vypracoval na ředitele. Vedle přírodovědných exponátů mu tím přibýly i starosti o depozitář obrazů. Těm sice ještě nerozuměl, ale skvělého poradce

si našel v řediteli nedalekého litoměřického muzea, PhDr. Otakaru Votočkoví, jenž ve svém nezkušeném kolegovi probudil celoživotní hluboký zájem o výtvarné umění.

V polovině padesátých let, po smrti Stalina a Gottwalda, se poměry v Československu mírně uvolnily. Samšišňákův vysokoškolský učitel, parazitolog prof. Jírovec, si vzpomněl na nadaného žáka a roku 1955 prosadil jeho umístění na Biologický ústav ČSAV do Prahy, odkud Samšišňák záhy přešel na vznikající Parazitologický ústav ČSAV. V něm působil až do svého odchodu do penze r. 1983.

Ani návrat na špičkové vědecké pracoviště neutlumil Samšišňákův zájem o výtvarné umění. Podařilo se mu prosadit adaptaci chodby biologického ústavu na výstavní síň. V ní pak uspořádal nespočet jedinečných výstav ve své době vesměs neznámých a začínajících, dnes vysoce ceněných autorů. Vystavoval tu například Ota Janeček, Vladimír Komárek aj.

Šťastná náhoda Karlu Samšišňákovi r. 1971 dopřála pronajmout si garsoniéro na Šolcově statku v Sobotce, dříve patřícímu jeho rodičům. V jinak prázdném a zanedbaném domě se Karel Samšišňák rozhodl vytvořit výstavní síň. Přes mimořádnou nepřízeň státních institucí se mu to r. 1974 podařilo. Od té doby až do svého skonu r. 2008 pak pořádal výstavy „ve svém“ a dlouho nevyužitý Šolcův statek přeměnil ve vskutku prestižní výstavní prostor. Samšišňákem založená galerie v Sobotce funguje doposud, čímž stále připomíná jedinečné dílo svého zakladatele.

Jan Samšišňák

STALO SE PŘED 100 LETY léto 1918

Od konce července byly zavedeny poukazy na maso – masenky, které ale v podstatě nic nezměnily a nedostatek základních potravin trval i nadále. • Díky nedostatku mouky obsahoval chléb v posledním válečném roce například špatně semletou kukuřičnou mouku, slámu a dřevo a způsoboval konzumentům zdravotní problémy. František Filip píše v kronice jičínských pekařů: „Mnozí lidé chodili po venkově, prosili i o tu nejčernější mouku, kterou ještě míchali s otrubami a z toho pekli placky. V těch letech, zvláště v letech 1918–1919, v některých týdnech mnozí pekaři své krámy ani neotvírali, nebylo co prodávat, lidé chodili a marně prosili, neb i vyhrožovali, o kousek chleba. Na zavřených krámových nebo domovních dveřích byla tabulka: Chléb již vyprodán nebo chléb bude až ve středu. Tu v ten den již od časného rána čekal na ten malý bochníček chleba celý zástup hladových, kteří i 2 hodiny trpělivě čekali, aby ne naposledy odešli s prázdnou, protože se na ně nedostalo. Příděl, zvláště chleba, poloviční dávka, nikomu nestačil.“ • 19. srpna se zástupci politických stran, městské samosprávy a spolků v Jičíně dohodli na založení Národního výboru jičínského okresu.

Fronta na chléb před domem pekaře Bohumila Hejny, Komenského nám. č. p. 59, 1917 (Sbírka RMAg v Jičíně).

Ustavující schůze se pak konala 26. srpna a předsedou byl zvolen Gustav Pazderník, okresní starosta. Národní výbor se připravoval k převzetí moci, přestože nebyl uznán okresním hejtmanstvím. Nejprve se však musel zabývat problematikou zásobování. • 10. září se uskutečnila přednáška prof. A. Martínka O uměleckých památkách v politickém okrese jičínském pořádaná Tělocvičnou jednotou Sokol. • Pod záštitou jičínského Sokola se 28. a 29. září konala v sokolovně Ovocnářská výstava pro pěstitele ovoce okresu jičínského, soboteckého a libáňského. • Pan Tvrzky ze Železnice

si nechal ve kbelnickém mlýně semlít 200 kg obilí. Dodáno mu však bylo pouze 120 kg mouky. Velmi se rozlítil a hned běžel do mlýna, aby zjednal nápravu. „Tam počínal si způsobem skoro neobvyklým a ve své rozkacené vášni chopil se nože a chtěl mlynáře prostě zabít. Úmysl ten mu byl překažen, ale vzdor tomu byl četnictvem zatčen a dopraven do vazby, by mohl o poměrech aprovisačních a spravedlnosti lidské zcela samostatně uvažovati.“

Gabriela Brokešová

EDUKAČNÍ PROGRAMY Koniny v muzeu a Ze školních lavic – příběhy první republiky

V jičínském muzeu se od dubna koná interaktivní výstava bratří Formanů a jejich přátel s názvem *Konína imaginární*. Galerie se proměnila díky této výstavě v prostor, kde ožívají sny malých i velkých návštěvníků. Výstava je velmi dobře navštěvovaná. Za první dva měsíce se na výstavu přišlo podívat 2 200 návštěvníků.

Pracovníci jičínského muzea si pro školní návštěvníky nachystali také zajímavý doprovodný program k této výstavě, který nazvali *Muzejní koniny*. Žáci základních škol se v něm dozvědí spoustu informací o koních z hlediska věštiny oborů v muzeu zastoupených. Přírodovědkyně představuje koně ze svého pohledu a sdělí dětem například, kde má kůň patu. Archeoložka seznámí s archeologickými nálezy, které souvisejí s koňmi, žáci se dozvědí, jak se na koních cestovalo, ale také díky historičce, kolik měl Albrecht z Valdštejna koní a jak byli ustájeni. Kunsthistorička pak představí některé jezdecké sochy a sdělí žákům, kolik bronzu bylo potřeba na výrobu jednoho takového pomníku. A v neposlední řadě knihovnice muzea dětem povpráví o některých bájných postavách koní, jako je jednorožec anebo kentaur. Celý program dotváří zvuk heligonky, při které si děti mohou zazpívat i písničky o koních.

Jak uvádí ředitel muzea Michal Babík, jedná se o jedinečný edukativní program, do kterého se zapojují téměř všichni odborní pracovníci muzea. Program je celkově směřován na přiblížení muzea a školy a nabízí se jako velmi vhodná doplňková aktivita právě školní mládeži. Lze očekávat, že jičínské muzeum bude v takovémto přístupu pokračovat i v budoucnu.

Další edukační program s názvem *Ze školních lavic – příběhy první republiky* připomněl 100. výročí vzniku republiky. Děti základních škol od 1. do 9. tříd tak měly možnost zažít vyučovací hodinu, která se odehrávala na konci října 1918. V dobově vytvořené školní třídě byly umístěny staré školní lavice, do kterých žáci usedali. Každý z nich měl k dispozici písanku, násadku s perem, inkoust a především ukázky z dobových slabikářů (zapůjčené Muzeem Komenského v Přerově, p. o.). Paní učitelka (v podání paní Květoslavy Mazáčkové) měla za úkol nejenom vyučovat, ale především představit dětem výraznou změnu v říjnu 1918.

Paní učitelka vyměnila obrazy s představiteli země, vysvětlila, proč se měnily prapory a především popsala změny v myšlení

a citění obyvatel. Žáci v hodině dále poznali, z čeho se pekli chleba, že neexistovaly vodovody, kam se chodilo pro vodu, jak maminky získávaly potraviny nebo že od jara do léta většina dětí neměla boty a mnoho otců a starších sourozenců se z války vůbec nevrátilo. Celé vyprávění rozveselila zkouška klečení na hrachu, sezení v oslí lavici nebo psaní perem bez gumy, které dělá kaňky do kopií prvorepublikových písanek.

Tento edukační program vyvolal okamžitý zájem tříd a během prvních dní, kdy byl nabídnut školám, byl kompletně obsazen. Celkem se ho zúčastnilo 27 tříd. Jednotliví pedagogové velmi křivovali názorný způsob vyučování a také to, že si kromě modrých prstů žáci odnesli domů i mnoho nových zážitků. Kromě tohoto programu připravuje jičínské muzeum ještě několik dalších akcí s tematikou roku 1918, například uspořádání výstavy a také vydání publikace, která se bude věnovat „osmičkovým“ výročím.

Gabriela Brokešová

Bio Český ráj, pohlednice, nedatováno (Sbírka RMaG v Jičíně).

STARÉ JIČÍNSKÉ DOMY Bio Český ráj

Jednou z nejdůležitějších kulturních událostí města se ve 20. letech 20. století stalo postavení nové divadelní budovy. Naděje na vznik nového divadla vzrostla s ustavujícím se Družstvem legionářů a válečných poškozenců v Jičíně, které získalo biografickou licenci a rozhodlo vybudovat moderní divadelní budovu a přednáškovou síň, v níž by byl zároveň umístěn svépomocný podnik legionářů a invalidů, Bio Český ráj.

Na ustavující valné hromadě byla vytvořena korporace, Bio Český ráj, družstvo válečných poškozenců v Jičíně, zaps. společenstvo s ručením omezeným, za účasti 29 členů, kteří upsali 93 podílů. Předsedou byl zvolen Stanislav Černý, místopředsedou Josef Patočka a jednatelem Josef Banýr. Prostory nového divadla měly sloužit biografu, divadlu a nejrůznějším kulturním akcím. Především ochotníci se těšili na nové, moderní a kvalitní jeviště. Pozemek pro budoucí divadlo byl vybrán pod zámkem vedle opatrovny patřící majitelům panství, Trauttmansdorffům, kteří parcelu 23. září 1923 prodali. První plány na stavbu zhotovil Ing. František Holeček. Nakonec zvítězily návrhy pražské firmy Gröger, Hemerka a spol.

Bio Český ráj, foto A. Podlipný, 30. léta 20. stol. (Sbírka RMaG v Jičíně).

Nová divadelní budova byla slavnostně otevřena 16. prosince 1923. K důstojné atmosféře přispělo i zahajovací představení Jiráskovy *Lucerny*, které se hráli společně ochotníci Spolku divadelních ochotníků J. K. Tyl, *Intimní scény* a *Posádkového sboru*. Scénu upravit Jaroslav Madlafousek, choreografickou část nacvičil a režii vedl Alois Nessler. Vstupné do lóže pro 6 osob stálo tehdy 90 Kč. Hra se pro vysoký zájem třikrát opakovala. Pochvalné referáty zahojily neúspěchy ochotníků tohoto roku. Oba rozhádané divadelní spolky spolu bez problémů připravily představení a rozdělily si jednotlivé role i s divadelním odborem posádky.

V létě 1931 se Bio Český ráj přizpůsobilo novým požadavkům a vymoženostem na poli filmové techniky. V kině bylo nainstalováno zařízení k promítání zvukových filmů. Družstvo legionářů vybíralo vhodné stroje a konečný výsledek podpořila samozřejmě i výborná akustika sálu. Nejednalo se o nouzové doplňovací vybavení, ale skutečně o nový promítací stroj zařízený na produkci všeho druhu. Reprodukory byly umístěny za plátnem, čímž zvuk vycházel přímo z obrazu. Montáž nového

Bio Český ráj, pohlednice, 1925 (Sbírka RMaG v Jičíně).

KRÁTCE Z MUZEA

Rekonstrukce silnice v Kopidlně byla ukončena, v současnosti se jedná o revitalizaci náměstí a zdá se, že archeologické práce v Kopidlně budou pokračovat i nadále.

V dubnu se konala v Nové Pace přednáška Mgr. Hany Fajstauerové Únor 48 a srpen 68 na Jičínsku a jejich důsledky.

Město Jičín v dubnu oznámilo, že v části expozice proběhne v letošním roce výměna oken

Královéhradecký kraj natočil krátký videospot o všech svých kulturních příspěvkových organizacích, natáčelo se i v Jičíně.

V dubnu úspěšně proběhl edukační program Ze školních lavic – příběhy první republiky, který oživila postava prvorepublikové učitelky ve skvělém podání paní Květy Mazáčkové.

V dubnu muzeum stihlo další stěhování. V pronajatém depozitáři v Soudné jsme se museli přestěhovat z přízemí do prvního patra.

V Městském muzeu v Novém Městě nad Metují se 18. května konala schůze Královéhradecké krajské sekce AMG ČR, kterou inicioval Michal Babík. Schůze se zúčastnili hosté z Ministerstva kultury ČR.

V červnu odešla na mateřskou dovolenou naše archeoložka Kateřina Opicová.

zařízení řídil majitel elektrotechnického závodu v Jičíně Václav Boháček.

V roce 1940 získalo divadlo název *Mrňákov* podle Josefa Mrňáka, 2. předsedy Družstva legionářů a válečných poškozenců, odborného zubního lékaře, bývalého starosty města, předsedy ředitelství jičínské spořitelny, významného jičínského herce, režiséra a člena mnoha dobročinných a kulturních spolků i korporací. V roce 1994 rozhodla městská rada o navrácení původního názvu *Biograf Český ráj*.

V červnu letošního skončila více než roční odstávka v činnosti Bio Český ráj, kterou způsobila rozsáhlá rekonstrukce prováděná pardubickou firmou Chládek a Tintera, jejímž cílem bylo odstranit nahromaděné přístavby, dostavby apod. a vrátit vzhled budovy do jejího původního stavu.

Hana Fajstauerová

UDÁLOSTI V OBRAZECH

Edukační program Ze školních lavic – příběhy první republiky.

Edukační program pro děti z mateřských škol.

Komentovaná prohlídka výstavy Pozor, žábý!

Matěj Forman zahajuje výstavu Konírna imaginární.

Edukační program Koníny v muzeu pro žáky základních škol.

Vernisáž výstavy Konírna imaginární.

HURÁ, MUZEUM! Čtvrtletník Regionálního muzea a galerie v Jičíně 3|2018

Registrováno MK ČR pod číslem E 21762

Vydává: Regionální muzeum a galerie v Jičíně, Valdštejnovo náměstí 1, 506 01 Jičín

Tel.: +420 493 532 204, e-mail: muzeumhry@muzeumhry.cz, www.muzeumhry.cz

Otevírací doba muzea a galerie:

červenec–srpen po–ne 9–18 hod., září út–ne 9–17 hod., po zavřeno.

Redakce: Gabriela Brokešová

Fotografie: RMaG v Jičíně, Sbirka RMaG v Jičíně, O. Březovský

Grafická úprava: Jakub Novotný, jn@cr8.cz

Tisk: Tiskárna Irbis, Liberec, uzávěrka čísla: 14. 6. 2018

Toto číslo by nevzniklo nebýt podpory města Jičína.

VÝSTAVY & PŘEDNÁŠKY

červenec–
září 2018

VÝSTAVY

GALERIE

Konírna imaginární
(13. 4. – 16. 9. 2018)

**Spolek podkrkonošských
výtvarníků – průřez tvorbou**
(28. 9. – 8. 11. 2018)

VÝSTAVNÍ CHODBA

**Od Marie Terezie
po dnešek. Školní
vysvědčení v proměnách
času a Hurá do školy
s Marií Terezií**
(15. 6. – 23. 9. 2018)

Osmičky v dějinách Jičína
(5. 10. – 25. 11. 2018)

PŘEDNÁŠKY

CYKLUS DÍLO MĚSÍCE

**Jana Schlesingerová:
Louis Douzette – Krajina
s rybáři**
(10. 7. 2018 v 17.00 hodin, vstupní
hala muzea)

**Jana Schlesingerová:
Vojtěch Sedláček – Žně**
(14. 8. 2018 v 17.00 hodin, vstupní
hala muzea)

**Jana Schlesingerová:
Josef Lada – Vodník
a netopíři**
(11. 9. 2018 v 17.00 hodin, vstupní
hala muzea)

DALŠÍ AKCE

**Komentované prohlídky
zámku a města**
(6., 8., 12., 14., 19., 21., 26.
a 28. července 2018, prohlídka
zámku od 11 hodin, prohlídka
města od 14 hodin)

Změna akcí vyhrazena.

Pozor změna otevírací doby!
V červenci a srpnu bude otevřeno
každý den od 9 do 18 hodin!